

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt over de reactie van de staatssecretaris van Financiën op zijn klacht dat bij de ondertekening van zijn aangifte voor de inkomstenbelasting 2007 ook de DigiD-code van zijn overleden echtgenote werd geëist. Verzoeker is van oordeel dat het antwoord van de staatssecretaris onvoldoende waarborg biedt dat een dergelijke situatie zich niet opnieuw voordoet.

Beoordeling

I. Bevindingen

1. Verzoekers echtgenote is in 2007 overleden.
2. Verzoeker wendde zich in een per e-mail verzonden brief van 13 maart 2008 tot de Nationale ombudsman. Hij klaagde erover dat de Belastingdienst hem vroeg bij de ondertekening van de elektronische aangifte inkomstenbelasting 2007 ook de DigiD-code van zijn echtgenote te gebruiken. Hij wees erop dat het invullen van de aangifte over het overlijdensjaar van zijn echtgenote toch al een emotioneel beladen klus was en dat de Belastingdienst van het overlijden van zijn echtgenote op de hoogte was. Verzoeker gaf aan dat de BelastingTelefoon hem snel had kunnen helpen.

Omdat verzoeker zijn klacht nog niet had voorgelegd aan de Belastingdienst stuurde de Nationale ombudsman zijn brief op 21 maart 2008 door naar de Belastingdienst/Centrale administratie.

3. In een brief van 2 juni 2008 reageerde de staatssecretaris van Financiën op verzoekers klacht. De staatssecretaris reageerde daarin ook op de telefonisch door verzoeker nog toegevoegde klacht dat hij na ondertekening op advies van de BelastingTelefoon van beide aangiften met zijn eigen DigiD-code de melding kreeg dat aan de aangifte van zijn vrouw extra aandacht zou worden besteed omdat deze niet met haar eigen DigiD-code was ondertekend.

De staatssecretaris schreef het volgende:

"... Tijdens het gesprek met de heer R. gaf u aan dat u via de Belastingtelefoon goed geholpen bent. Bij de ondertekening van beide aangiften moest u uw eigen DigiD gebruiken. Nadat u dat had gedaan, kreeg u wel de melding dat extra aandacht besteed zou worden aan de aangifte van uw vrouw, omdat die niet met haar eigen DigiD ondertekend was. Dit vond u ook erg ongepast.

In reactie op uw klacht deel ik u allereerst mee dat het niet de bedoeling is om nabestaanden te kwetsen als zij een aangifte inkomstenbelasting invullen voor hun overleden partner of andere dierbare. Verder deel ik u mee dat de Belastingdienst er

voortdurend naar streeft om de kwaliteit van haar producten te verbeteren. Klachten zoals deze worden daarom serieus beoordeeld.

Uw opmerking over de ondertekening van de aangifte wordt besproken met de afdeling van de Belastingdienst die zich bezig houdt met het maken van het aangifteprogramma. Of het technisch mogelijk is om twee aangiften te ondertekenen met één DigiD kan ik u helaas niet meedelen. Buiten de technische mogelijkheden kunnen er ook formeelrechtelijke aspecten een rol spelen. Er worden twee aangiften inkomstenbelasting gedaan. Dat kan betekenen dat er ook twee keer ondertekend moet worden. Verder kan er sprake zijn van meerdere erfgenamen. De aangifte van de overledene wordt dan namens al die erfgenamen gedaan. Mogelijk moet de aangifte van de overledene daarom ook apart ondertekend worden. Of volstaan kan worden met één ondertekening moet dan ook nog worden onderzocht. Uiteraard kan wel de tekst bij de ondertekening worden aangepast. In die tekst kan aangegeven worden dat alleen de eigen DigiD moet worden gebruikt bij de ondertekening van de aangiften.

De tekst die verschijnt nadat u twee keer uw eigen DigiD hebt gebruikt, wordt naar aanleiding van uw klacht kritisch beoordeeld. Deze wordt aangepast waar dat nodig is.

Zoals ik hiervoor aangaf, kan ik helaas nog niet meedelen of ook daadwerkelijk rekening gehouden kan worden met uw opmerkingen. Eventuele wijzigingen zullen worden verwerkt in het aangifteprogramma over het kalenderjaar 2008..."

4. In een e-mailbericht van 3 juni 2008 aan het Ministerie van Financiën gaf verzoeker aan dat het ging om slechts één aangifte, namelijk die van hemzelf. Verder gaf hij aan dat hij met het antwoord van de staatssecretaris van Financiën niet tevreden was omdat daaruit niet bleek dat zijn klacht daadwerkelijk zou leiden tot maatregelen om te voorkomen dat dezelfde situatie zich ook in andere gevallen zou voordoen.

5. In een brief van 3 juni 2008 wendde verzoeker zich eveneens weer tot de Nationale ombudsman. Hij gaf aan dat hij van het Ministerie van Financiën verwachtte dat de aangifteprocedure zodanig werd aangepast dat burgers in een gelijke situatie niet zou overkomen wat hem was overkomen. De door de staatssecretaris van Financiën in diens brief van 2 juni 2008 uitgesproken intentie achtte hij daarvoor niet voldoende. De Nationale ombudsman legde verzoekers klacht op 23 juli 2008 voor aan de staatssecretaris van Financiën.

6. In een e-mailbericht van 4 juni 2008 reageerde een medewerker van het Ministerie van Financiën op verzoekers bericht van 3 juni 2008. Hij liet verzoeker weten dat de noodzaak om twee keer een DigiD-code in te vullen het gevolg was van de keuze in de aangifte 2007 voor fiscaal partnerschap met zijn in dat jaar overleden echtgenote. Om die reden moest hij de aangifte ook ondertekenen namens zijn echtgenote. Verder liet de medewerker weten dat het overleg over de aanpassing van het aangifteprogramma nog gaande was.

7. In een brief van 10 oktober 2008 aan de Nationale ombudsman reageerde de staatssecretaris van Financiën op verzoekers klacht.

De staatssecretaris ging daarbij tevens in op de volgende vragen van de Nationale ombudsman:

"1. Verzoeker stelt dat er slechts sprake was van één aangifte, die van hem. Betekende de keus in zijn aangifte voor fiscaal partnerschap automatisch dat ook de fiscale partner de aangifte moest ondertekenen?

2. Geldt dat ook in een situatie waarin sprake is van huwelijkspartners en een keus voor fiscaal partnerschap derhalve niet aan de orde is?

3. Wordt bij het vragen om een tweede ondertekening geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat de fiscale partner inmiddels is overleden?

4. Zo neen, waarom niet?

5. Bent u bereid voor de volgende aangiffteronde een voorziening te treffen, bijvoorbeeld in die zin dat automatisch gewezen wordt op de mogelijkheid de eigen DigiD te gebruiken in het geval de huwelijks- of gekozen fiscale partner inmiddels is overleden en dat in een dergelijke situatie niet wordt gewaarschuwd voor extra aandacht bij het behandelen van de aangifte door de Belastingdienst?

6. Zo niet, op welke wijze kan een ervaring als die van verzoeker welke door hem om begrijpelijke redenen als pijnlijk is ervaren, worden voorkomen?"

De staatssecretaris schreef het volgende:

"... Mede naar aanleiding van de klacht van (verzoeker; No.) is besloten om een aantal wijzigingen door te voeren. Daar ga ik verder op in bij de beantwoording van uw vragen.

Vraag 1.

(Verzoeker; No.) diende geen aparte (overlijdens)aangifte in voor zijn echtgenote. In zijn eigen aangifte koos hij voor fiscaal partnerschap. In dat geval moet hij de aangifte ook namens zijn echtgenote ondertekenen.

Vraag 2.

Bij niet duurzaam gescheiden levende huwelijkspartners is er geen keuze. Op grond van de Wet IB 2001 worden zij als fiscaal partner aangemerkt (...). Als iemand een deel van het jaar een partner heeft, bijvoorbeeld omdat de partner in de loop van het kalenderjaar overlijdt, kan toch het gehele jaar voor fiscaal partnerschap worden gekozen (...). In dat geval is er sprake van een gezamenlijke keuze. Daarom moet de aangifte door beide

partners ondertekend worden als slechts één partner aangifte doet. Dezelfde situatie kan zich voordoen bij een huwelijk in de loop van het kalenderjaar.

Als bij overlijden in de loop van het kalenderjaar niet gekozen wordt voor fiscaal partnerschap over het gehele jaar, hoeft er niet ondertekend te worden namens de overleden partner.

Vraag 3 t/m 6.

In de tekst bij de ondertekening van de elektronische aangifte werd niet expliciet rekening gehouden met de mogelijkheid dat de partner is overleden. In de toelichting bij het F-biljet, het papieren aangiftetiljet na overlijden, is dat (uiteraard) wel het geval. Mede naar aanleiding van de klacht van (verzoeker; No.) is besloten om de internetsite van de Belastingdienst aan te passen. De tekst in het elektronische aangifteprogramma wordt ook gewijzigd.

Op de internetsite www.belastingdienst.nl staat een algemeen verhaal over het doen van aangifte. Die rubriek heet nu "Aangifte doen: hoe werkt het". Hierin staat een toelichting op algemene elementen bij het doen van aangifte. Deze rubriek wordt uitgebreid met een toelichting op het F-biljet en het aangifteprogramma bij overlijden. Ook wordt opgenomen hoe bij een elektronische aangifte omgegaan moet worden met de ondertekening met DigiD. Bij de ondertekening moet de belastingplichtige namelijk twee maal zijn eigen DigiD gebruiken, als hij ook namens zijn overleden partner aangifte doet. Verder wordt er gewaarschuwd dat er een tekst verschijnt, waarin staat dat de aangifte extra gecontroleerd wordt door deze aparte wijze van ondertekenen.

Op de internetsite staat ook een toelichting per jaar. De rubriek Aangifte doen 2007 heeft een aparte toelichting voor de situatie dat de partner in 2007 is overleden. Die tekst wordt niet meer aangepast, omdat het niet waarschijnlijk is dat er nog aangiften ingediend worden waarin deze problematiek speelt. De toelichting op de aangifte inkomstenbelasting over 2008 wordt wel aangepast. De internettekst wordt uitgebreid met de toelichting voor de ondertekening met DigiD en de waarschuwing voor de extra controle. Het elektronische aangifteprogramma wordt aangepast met de toelichting voor de ondertekening met DigiD. Op deze manier hopen wij genoeg maatregelen te hebben getroffen om pijnlijke situaties in de toekomst te voorkomen..."

8. In reactie op de brief van de staatssecretaris van Financiën schreef verzoeker in een brief van 26 november 2009 nog het volgende:

"...(Ik) vraag (...) mij af of het (fiscaal)juridisch mogelijk is 'namens' (...) een overledene een aangifte te ondertekenen.

(...)

Als er gekozen wordt voor fiscaal partnerschap 'is er sprake van een gezamenlijke keuze' en 'moet de aangifte door beide partners worden ondertekend'.

Hoezo 'namens', hoezo 'gezamenlijk', hoezo 'ondertekend door beide partners' als je echtgenoot is overleden?

(...)

Ik ervaar deze antwoorden ronduit als stuitend en arrogant..."

II. Beoordeling

9. Verzoeker maakte over het jaar van overlijden van zijn echtgenote, 2007, gebruik van de mogelijkheid om gezamenlijk aangifte te doen. Omdat zijn echtgenote in de loop van het jaar was overleden, konden zij slechts op grond van een uitdrukkelijke keuze daartoe voor het gehele jaar 2007 worden aangemerkt als fiscale partners. Het maken van deze keuze bracht met zich mee dat de partner de aangifte mede diende te ondertekenen. Het spreekt voor zich dat aan deze eis niet kan worden voldaan wanneer de partner inmiddels is overleden. Evenzeer spreekt voor zich dat de eis tot medeondertekening door de overleden echtgenote door de overblijvende echtgenoot als pijnlijk kan worden ervaren.

10. Op verzoekers klacht hierover in de e-mail van 13 maart 2008 gaf de staatssecretaris van Financiën in zijn brief van 2 juni 2008 aan dat de klacht werd besproken met afdeling van de Belastingdienst die zich bezighoudt met het maken van het aangifteprogramma. De staatssecretaris gaf in zijn brief voorts een korte beschouwing over mogelijke en onmogelijke oplossingen voor verzoekers klacht, maar deed nog geen uitspraak over de wijze waarop eventueel aan zijn bezwaren op het punt van de ondertekening zou worden tegemoetgekomen.

Op verzoekers klacht over de melding in het aangifteprogramma dat extra aandacht zou worden besteed aan de aangifte van zijn vrouw nadat hij deze had ondertekend met zijn eigen DigiD-code gaf de staatssecretaris aan dat deze waar nodig zou worden aangepast.

De staatssecretaris liet verzoeker weten dat eventuele wijzigingen zouden worden verwerkt in het aangifteprogramma over 2008.

11. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien.

12. De staatssecretaris heeft naar het oordeel van de Nationale ombudsman met zijn reactie van 2 juni 2008 niet gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking. Hij heeft verzoeker laten weten dat de klacht is voorgelegd aan de afdeling die verantwoordelijk is voor het aangifteprogramma en dat hij nog niet kon zeggen

tot welke aanpassingen dit zou leiden. Wel heeft hij, naar moet worden aangenomen om verzoeker zo volledig mogelijk te informeren, in zijn brief diverse mogelijkheden en onmogelijkheden de revue laten passeren. Ook heeft hij aangegeven dat eventuele wijzigingen zouden worden doorgevoerd in het aangifteprogramma over 2008.

Daarmee heeft hij verzoeker naar het oordeel van de Nationale ombudsman voldoende doen blijken dat de ervaringen die hadden geleid tot zijn klacht, serieus zouden worden onderzocht op de mogelijkheid tot aanpassing van het aangifteprogramma.

13. Van de staatssecretaris kon niet worden verwacht dat hij, vooruitlopend op de bevindingen van de betrokken afdeling van de Belastingdienst al uitspraken zou doen over de oplossing voor het door verzoeker ondervonden probleem, temeer niet daar de staatssecretaris blijkens zijn brief over een dergelijke oplossing op dat moment nog niet beschikte.

Nu het probleem van de ondertekening van de aangifte van verzoeker en zijn overleden echtgenote inmiddels niet meer bestond, kon de staatssecretaris in dat stadium met de gegeven informatie volstaan. Dit neemt niet weg dat het passend zou zijn geweest dat de staatssecretaris verzoeker had aangeboden hem in een later stadium nader te informeren over de te nemen maatregelen.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

14. Ten tijde van de reactie op de klacht die verzoeker heeft ingediend bij de Nationale ombudsman beschikte de staatssecretaris inmiddels wel over de informatie ten aanzien van de maatregelen die naar aanleiding van verzoekers ervaringen met het doen van aangifte konden (en zouden) worden genomen bij het aangifteprogramma 2008.

In zijn brief van 10 oktober 2008 heeft de staatssecretaris laten weten de toelichting op de website van de Belastingdienst alsmede de toelichting bij het elektronische aangifteprogramma met ingang van 2008 te zullen uitbreiden, in die zin dat daarin wordt aangegeven dat de overgebleven partner de aangifte ook namens de overleden partner kan ondertekenen met zijn of haar eigen DigiDcode en dat vooraf wordt gewaarschuwd voor het verschijnen van een mededeling bij de ondertekening dat een op die wijze ondertekende aangifte kan leiden tot extra aandacht van de Belastingdienst.

15. Ten aanzien van de reactie van verzoeker op de antwoorden van de staatssecretaris in diens reactie op verzoekers klacht merkt de Nationale ombudsman op ervan overtuigd te zijn dat de staatssecretaris daadwerkelijk heeft getracht binnen de grenzen van het mogelijke te komen tot een oplossing voor het door verzoeker geconstateerde probleem en hem met zijn antwoord op de vragen van de Nationale ombudsman geenszins heeft willen kwetsen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de staatssecretaris van Financiën, is niet gegrond.

De Nationale ombudsman heeft er met instemming van kennisgenomen dat de toelichting op de website en bij de elektronische aangifte zullen worden aangepast..

Onderzoek

Op 4 juni 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer F. te Zevenbergen, met een klacht over een gedraging van de staatssecretaris van Financiën.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Financiën, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Financiën verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de staatssecretaris een aantal specifieke vragen gesteld.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De minister van Financiën deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag op een enkel punt aan te vullen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Het verzoekschrift met bijlagen

De brief van de Nationale ombudsman van 23 juli 2008, waarmee het onderzoek werd geopend.

De reactie van 10 oktober 2008 van de staatssecretaris van Financiën.

De brief van 26 november 2008 verzoeker.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond